

Джек Лондон

Преданието за Киш

Киш живял много отдавна на брега на Полярното море; избран за вожд на своето племе, той управлявал дълги години, изпълнени с благоденствие, и накрая умрял с почести, славен от всички. Киш живял толкова отдавна, че само най-старите хора помнеха името му, името и преданието за него, което научили от старите хора, живели преди тях, и което бъдещите старци ще разказват на своите деца и на децата на своите деца дотогава, докато свят светува. В зимния мрак, когато северните ветрове залудуват по безкрайните ледени полета, въздухът побелее от танцуващи снежинки и никой не смее да надникне навън, настъпва времето, когато започват да разказват как Киш, който се родил в най-сиромашкото иглу на селото, успял да се издигне над всички по способност и положение.

Киш бил умно момче, така реди преданието, здраво и силно, видяло тринадесет слънца, тръгнали да отброяват хода на времето. Защото всяка зима слънцето оставя земята в мрак, а на следната година изгрява ново слънце и тогава пак става топло и хората могат да се гледат в очите. Бащата на Киш бил много храбър мъж, но срещнал смъртта в една година на страшен глад, когато, за да спаси хората от своето племе, се опитал да убие голяма полярна мечка. В желанието си да я убие на всяка цена той се вкопчил в нея и тя натрошила костите му, но мечката имала много месо и хората били спасени.

Киш бил единственият му син и след неговата смърт заживял с майка си. Но хората имат склонност да забравят и скоро никой не си спомнял вече за подвига на баща му и тъй като Киш бил малко момче, а майка му слаба жена, бързо забравили и тях, и двамата заживели в най-бедното иглу на селото.

Една вечер, когато в голямото иглу на КлошКуан, вожда на племето, заседавал съветът, Киш показал чия кръв тече в жилите му и мъжеството,

което го карало да не превива гръб. С достойнството на възрастен той станал и сред шумната глъчка

зачакал да настъпи тишина.

– Истина е, че аз и моята майка получаваме месо – казал той. – Често обаче месото е старо и жилаво, а освен това пълно с кокали.

Ловците, побелели и мрачни, буйни и млади, слушали като вцепнени. Такова нещо не се било случвало никога досега. Едно дете говорело като възрастен и им казвало дръзки неща право в очите.

Киш продължил да говори спокойно и сериозно:

– Защото зная, че моят баща, Бок, беше велик ловец, затова казвам

тези думи. Разказват, че Бок носел повече месо, отколкото двама от най-добрите ловци заедно, че се заемал сам да го разпределя и сам следял всяка старица и всеки старец да получат

своя дял.

– Ха! – извикали мъжете. – Изхвърлете това дете! Пратете го да спи! Още не е пораснало, за да разговаря така с мъже и белобради старци.

Киш изчакал спокойно, докато утихне глъчката.

– Ти имаш жена, УгГлук – казал той, – и се застъпваш за нея. А ти, Масук, освен жена имаш майка и закриляш и двете. Моята майка няма никого освен мен, затова аз закрилям нея. Както казах, въпреки че Бок е мъртъв, защото е бил прекалено смел на лов, справедливо е аз, неговият син, и Айкига, моята майка и негова жена, да имаме достатъчно месо, щом цялото племе има месо в изобилие. Аз, Киш, синът на Бок, свърших!

Той седнал и се заслушал внимателно в пороя от гняв и възмущение, който рукнал след неговите думи.

– Така е, когато и децата започнат да говорят в съвета! – мърморел старият УгГлук.

Пеленачетата ли ще учат нас, мъжете, какво трябва да правим? – питал със силен глас Масук. – Що за мъж съм, ако всяко момче, което циври за месо, започне да ми се подиграва?

Гневът запламтял като разкалено желязо. Те му заповядали да върви да спи, заплашили го, че няма да получава изобщо никакво месо, и се закаранили да го напердашат здравата за неговата самонадеяност. Очите на Киш засвяткали, кръвта започнала да пулсира в жилите му. Всред гневните обиди Киш скочил на крака.

– Чуйте ме, о, мъже! – извикал той. – Никога вече няма да говоря в съвета, никога, докато мъжете сами не дойдат при мен и не кажат: „Добре ще е, Киш, ако говориш в съвета, добре ще е и това е нашето желание.“ Чуйте сега и моята последна

дума: Бок, моят баща, беше велик ловец. Аз, неговият син, също ще тръгна да убивам сам месото, което ям. И нека се знае отсега, разпределението на това, което убивам, ще бъде честно! Нито една вдовица, нито един немощен човек от племето няма да плачат нощем от глад, докато в същото време силните мъже стенат от болки, защото са преяли. Ще дойдат дни, когато силните мъже ще се срамуват, че са преяждали. Аз, Киш, казах това!

Подигравки и презрителен смях се чули зад гърба му, когато

излизал от иглуто, но той стиснал зъби – и се запътил право напред, без да поглежда нито наляво, нито надясно.

На следния ден Киш тръгнал по брега, където се срещали ледът и земята. Онези, които го видели, забелязали, че носи лъка си и голям запас от стрели с костени върхове, а на рамо – голямото ловджийско копие на баща си. Хората се смели и дълго говорили за тази случка. Дотогава не било се случвало подобно нещо. Никога по-рано момчетата на неговата крехка възраст не били излизали на лов, при това сами. Хората поклащали глави, мърморели разни предсказания, а жените поглеждали Айкига със съжаление, но нейното лице било мрачно, и тъжно.

– Той скоро ще се върне – казали те весело.

– Нека върви, това ще му бъде за урок – говорели ловците. – Той скоро ще се върне и речта му ще стане кротка и смирена.

Изминал ден, втори и на третия се разразила страшна буря, но от Киш нямало и следа. Айкига, засукала коси и намазала лицето си със сажди от тюленова мас в знак на скръб, а жените се нахвърлили върху мъжете с люти думи и ги обвинили, че са се отнесли зле с момчето и са го изпратили на сигурна смърт. Мъжете мълчали и се готвели да тръгнат да търсят тялото му, щом престане бурята.

Но рано на другата сутрин Киш се завърнал в селото. По лицето му не бил изписан никакъв срам. На раменете си носел месо от току-що убито животно. Походката му била важна, а речта – надменна,

– Ей, мъже, тръгнете с кучета и шейни по пътя, по който вървах аз! – извикал той. – Когато вървите почти цял ден, върху леда ще намерите много месо, мечка с две малки мечета.

Айкига щяла да полудее от радост, но той посрещнал изблика на нейните чувства като истински мъж. д

– Хайде, Айкига, ела да се нахраним! След това ще легна да спя, защото съм уморен.

Той влязъл в тяхното иглу, нахранил се до насита и след това спал цели двадесет часа. Отначало всички се съмнявали много в това, което били чули, съмнявали се и спорели. Да Се убие полярна мечка, е много опасно, но три пъти, дори три пъти по три е по-опасно да се убие мечка с мечета. Мъжете не можели да повярват, че Киш, едно момче, без ничия помощ е могъл да извърши такова голямо чудо. Но жените разказвали за месото на току-що убитото животно, което бил донесъл на гръб, и това било едно неоспоримо доказателство за тяхното безверие. Найсетне мъжете решили да тръгнат, като мърморели недоволно, че даже и всичко да е истина, той по всяка вероятност е забравил да нареже

дивеча. На Север е необходимо това да се направи веднага, след като се убие животното. В противен случай месото така замръзва, че острието и на най-острия нож се прегъва при рязане, а да се натовари на шейна и да се тегли, по грапавия лед една замръзнала мечка, която тежи триста фунта, съвсем не е шега работа. Но когато пристигнали на мястото, те не само че намерили убитата мечка с мечетата, в което се съмнявали, но видели, че Киш е нарязал животните и извадил вътрешностите им по всички правила на ловджийското изкуство.

Така се родила тайната на Киш, тайна, която се забулвала с всеки изминат ден. При следващото отиване на лов той убил една млада, но едра мечка, а на по-следващото – две големи мечки, мъжка и женска. Обикновено отсъствувал по три, четири дни, но понякога скитал и цяла седмица по ледените равнини. Той винаги отказвал да взима когото и да било със себе си и хората се чудели Как прави всичко това? – питали се те един други. – Той никога не води куче със себе си, а кучетата са много

полезни в такива случаи.

– Защо ходиш на лов само за мечки? – осмелил се веднъж да го запита КлошКуан.

– Защото е добре известно, че мечката има много месо – отвърнал му съвсем на място Киш.

ц В селото се говорело, че зад цялата тази работа се крие някаква магия.

– Той ходи на лов със зли духове – твърдели някои хора, – затова ловът му е винаги сполучлив. Как може да е другояче, ако не му помагат злите духове?

– Може тези духове да не са зли, а добри казвали други. – Всички знаят, че баща му беше велик ловец. А може би самият Бок ходи с него на лов и го учи на ловджийското изкуство, на търпение и ловкост? Кой знае?

Въпреки това успехът му продължавал и по-неопитните ловци често отивали да докарват в селото убития от него дивеч. В разпределението на месото Киш бил справедлив. Подобно на баща си той следял последната старица и последният старец да получат справедлива част, като не задържал за себе си повече, отколкото се нуждаел. Заради това и заради големите му заслуги като ловец към него започнали да се отнасят не само с уважение, но и с благоговение; заговорили се дори да го изберат за вожд след смъртта на стария КлошКуан. След всичко, което бил направил, хората очаквали, че той отново ще се яви в съвета, но Киш не

отивал, а те се срамували да го поканят.

– Намислил съм да си построя ново иглу – казал един ден Киш на КлошКуан и на неколцина от ловците. – Искам това иглу да бъде голямо, за да можем Айкита и аз да живеем удобно.

– Да – кимнали сериозно те.

– Но аз нямам време. Моето задължение е да ходя на лов, а то отнема цялото ми време. Затова ще бъде справедливо, ако мъжете и жените от селото, които ядат моето месо, ми построят иглу.

Иглуто било построено и по големина превъзхождало дори това на КлошКуан. Киш и майка му се преместили в него и това било първото богатство, което получила Айкига след смъртта на Бок. Но тя се радвала не само на материално благополучие. Благодарение на своя славен син и на положението, до което я бил издигнал той, на Айкига

взели да гледат като на първа жена в селото; сега другите жени я търсели за съвет и когато спорели помежду си или с мъжете си, те се позовавали на нейните мъдри думи.

Но тайната на чудния лов на Киш заемала главното място в мислите на хората. Един ден УгГлук го обвинил направо в лицето, че си служи с магьосничество.

– Обвиняват те – заговорил зловещо УгГлук, – че имаш работа със зли духове, затова и ловът ти е толкова богат.

– Месото не е ли хубаво? – попитал Киш. – Разболял ли се е някой от селото, след като е ял от него? Откъде знаеш тогава, че тук има замесена някаква магия? Или предполагаш това само защото те човърка завистта?

УгГлук заотстъпвал объркан, изпратен от подигравките на жените.

Една нощ в съвета, след дълго обмисляне, се решило, когато Киш тръгне на лов, да изпратят след него шпиони, които да научат тайната му. И така, следващия път Бим и Баун, двама млади мъже, най-опитните измежду ловците, тръгнали след Киш, но така, че да не ги забележи. След пет дни те се върнали с опулени очи и с треперещи от вълнение езици да разкажат час по-скоро това, което били видели. Свикали бързо съвета в жилището на КлошКуак и Бим започнал разказа си:

– Братя! Както бе заповядано, ние тръгнахме по следите на Киш, но се движехме предпазливо, за да не ни забележи. По средата на първия ден той срещна една много голяма мечка. Ама наистина много голяма мечка!

– По-голяма от нея не може да се намери – потвърдил Баун и сам

продължил да разказва: – Мечката нямаше намерение да се бори, обърна се и закричи бавно по леда. Ние видяхме това от крайбрежните скали. Мечката се упъти към нас, а Киш тръгна безстрашно след нея. Той викаше сърдито по мечката, размахваше ръце и вдигаше голям шум. Тогава мечката се разгневи, обърна се, изправи се на задните си лапи и изрева. Но Киш продължаваше да върви право към нея.

– Да – подел сега Бим. – Киш вървеше право към мечката. Тогава тя се втурна към него, а той побягна. Но както бягаше, Киш, хвърли едно малко кръгло топче върху леда. Мечката се спря, подуши го и го лапна. Киш продължаваше да бяга и да хвърля малки кръгли топчета, а мечката ги Гълташе.

Чули се възклицания и викове на съмнение, а УгГлук изразил откритото си недоверие.

– Видяхме го със собствените си очи – потвърдил Бим.

А Баун продължил:

– Да, със собствените си очи. И това продължи, докато мечката изведнъж се изправи на задните си лапи, изрева силно от болка и замаха лудо предните си лапи във въздуха. Киш продължаваше да се движи по леда на безопасно разстояние. Но мечката не му обръщаше повече никакво внимание, заета с болките, които ѝ причиняваха в стомаха малките кръгли топчета.

– Да, вътре в стомаха – прекъснал го Бим. – Защото тя се драшеше с нокти, скачаше по леда

като игриво кученце, но от начина, по който реवेशе и скимтеше, се разбираше, че това не бе игра, а болка. Никога не бях виждал такова чудо!

– И аз не съм виждал никога такова нещо – подел Баун – И при това мечката беше много голяма!

– Магьосничество! – подхвърлил УгГлук.

– Не Зная – отвърнал Баун. – Аз ви разказвам това, което видяха очите ми. След малко мечката отслабна и се умори защото беше много тежка и скачаше много силно; след това тръгна по леда, край брега, като клатеше бавно глава от една страна на друга, от време на време сядаше, скимтеше и реवेशе. Киш вървеше след мечката, а ние след Киш. През този ден и още три други дни ние вървахме след тях. Мечката ставаше все по-слаба и по-слаба и не спираше нито за мит да реве от болка.

– Това е магия! – възкликнал УгГлук. – Разбира

се, че е магия.

– Може и да е.

Този път Бим продължил вместо Баун:

– Мечката се луташе ту насам, ту натам, вървеше напред, връщаше се назад, пресичаше пътя си, като описваше кръгове, така че накрая дойде близо до мястото, където Киш я срещна за първи път. Сега вече мечката беше съвсем болна и не можеше повече да се движи, тогава Киш приближи до нея и я уби с копието си.

– А после? – попитал КлошКуан.

– После оставихме Киш да дере мечката, а ние се затичахме насам, за да разкажем за този лов.

Същия ден следобед жените докарали месото на мечката, докато мъжете се били събрали на съвет. Когато Киш се завърнал, при него дочичал пратеник, който го повикал да отиде в съвета. Той отговорил, че е много гладен и уморен и че неговото иглу е голямо и удобно и може да побере много мъже.

Любопитството на мъжете било толкова голямо, че целият съвет, начело с КлошКуан, се надигнал и отишъл в иглутото на Киш. Той се хранел, но ги посрещнал с уважение и настанил всеки според сана му. Айкига се чувствувала ту горда, ту смутена, но Киш бил съвсем спокоен.

КлошКуан съобщил донесената от Бим и Бауч вест и накрая казал със строг глас:

– И така, искаме обяснение, о Киш, за твоя начин на лов. Има ли тук някаква магия? Киш го погледнал и се усмихнал.

– Не, о, КлошКуан. Нима може едно момче да разбира от магии, та и аз да разбирам нещо от тях, Измислих само един начин, с който мога лесно да убивам полярни мечки, това е всичко. Но това е умение, не магия.

– Може ли всеки да прави това, което правиш ти?

– Може.

Настъпило дълго мълчание. Мъжете се споглеждали, а Киш продължил да дъвче.

– А... а... ще кажеш ли и на нас, о, Киш? – попитал накрая КлошКуан с разтреперан глас.

– Да, ще ви кажа. – Киш изсмукал един кокал и се изправил. – Много е просто. Ето!

Той взел една тънка лентичка от китова кост и я

показал на всички. Краищата ѝ били остри като игли. Той навил внимателно костта и тя се скрила в ръката му. След туй изведнъж разтвори ръка и:

тя се изпънала. После взел парче китова мас.

– И така – започнал той, – вземете малко китова мас, правете я във форма на топче, което издълбавате от едната страна. В дупката слагате добре

навита китова кост, а с друго парче мас замазвате дупката. След това го изнасяте навън, където замръзва и се получава малко кръгло топче. Мечката лапва малкото кръгло топче, маста се разтопява, китовата кост се изправя и с острите си краища се забива в стомаха ѝ. Тя се разболява, а когато се разболеє съвсем, я убивате с копие. Всичко е толкова просто.

УгГлук казал:

– А!

КлошКуан възкликнал:

– А!

Всеки един от мъжете измърморил по нещо, но всички го разбрали добре.

И ето, това е преданието за Киш, който живял преди много години на брега на Полярното море. Затова, че употребил умение, а не магия, той се издигнал от най-бедното иглу, станал вожд на своето племе и през целия му живот, както реди преданието, племето му благоденствувало и нито една вдовица, нито един немощен човек не плачели нощем от глад.

КРАЙ

Jack London
The Story of Keesh, 1904

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 18 май 2003

Публикация:

Джек Лондон, Разкази и новели
Книгоиздателство „ГЕОРГИ БАКАЛОВ“, ВАРНА, 1987
Анелия Бошнакова, Сидер Флорин, преводачи, 1987
Борис Дамянов, Желяз Янков, Сидер Флорин, Тодор Вълчев, преводачи, 1963

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2214>]